

वीरशैवलिङ्गब्राह्मणधर्मग्रंथमाला
ग्रंथ १४ वा
(रामेश्वरपंडितकृत)
हरिहरतारतम्यम्
वेदमूर्ति मणूरमठाध्यक्ष
मल्लिकार्जुन शास्त्री
शके १८२६ - सन् १९०४

शुद्धिपत्रिका

पृ०	प०	अशुद्ध	शुद्ध
१	२०	विष्णु	विष्णु
५	१९	सारखे	सारखे
६	१५	करून	करून खरें
६	१६	त्याला	त्यालाच
६	२२	करून	करून खरें
१५	११	दुसऱ्या	दुसऱ्याची
२२	१३	महादेव	महादेव
२३	२२	काळे	काळें

पृ० १) ॥ श्रीः॥

॥ श्रीसदाशिवमूर्तये नमः ॥

हरिहरतारतम्यप्रारंभः

वृद्धान् श्रुतिस्मृतिपुराणविशेषभाषान् निःशंकबुद्धिकुशलान् प्रणिपत्य नित्यम् ॥
अद्वैतमेकमभजं श्रितभेदबुद्धिः पृच्छाम्यंहं हरिहरस्थिततारतम्यम् ॥ १॥

एकः समुद्रसलिले वटपत्रशायी त्वन्यः समुद्रशरधिस्त्रिपुरप्रभेदे ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २॥

पृ० २ नहीं है।

पृ० ३) स्थितकंदरेषु ॥

को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ६॥

एकः सहस्रकमलैर्यमुपाचर्य तस्थावन्यस्तु तैरुपचितः सह मोदते स्म ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७ ॥

गाढांधकारघननीलशरीर एको ज्योत्स्नातिनिर्मलविशुद्धशरीर अन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८ ॥

एकः कुमारमभजत्सुतरामनंगमन्यः प्रयाति किल शक्तिधरं कुमारम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ९॥

पृ० ४) स्त्रीरूपमाप किल पूर्वमभीष्टमेकस्त्वन्यस्तमेवमभजत्पुरुषस्य रत्या ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ १०॥

मुष्णाति वल्लवगृहे नवनीतमेकस्त्वन्यो ददाति सुधियां परमामृतं तत् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ११॥

एकः प्रयाति हि सकाम इति प्रसिद्धिमन्यो तथा निहतकाम इति प्रसिद्धिम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयाः ॥ १२॥

पृ० ५) एकस्य जात इति संततलोकवार्ता नान्यस्य तादृशविदूषितदोषवार्ता ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ १३ ॥

एकस्य वार्धुषिकजीवनवृत्तिरासीदन्यस्य चापि बहुभाग्यदवृत्तिरासीत् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ १४ ॥

एकस्तु वाणगतिमेत्य क्वरवणोऽद्य? त्वन्योऽक्षिपत्युरजयाय? तमेव वाणम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ १५ ॥

पृ० ६) एको विभाति रविचंद्रमयद्विनेत्रस्त्वन्यो रवींदुशिखिरूपघनत्रिनेत्रः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ १६ ॥

एकः सदा सवितृमंडलमध्यवर्ती चान्यः सदा सवितृदंतभिदापटीयः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ १७ ॥

एकस्तु दीनमजरक्षणदत्तबुद्धिस्त्वन्यस्तु मत्तगजशिक्षणदत्तबुद्धिः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ १८ ॥

पृ० ७) गोपालकत्वमधिगम्य विभाति चैकस्त्वन्यो वृषाधिपतिनायक इत्यगादि ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ १९ ॥

ब्रह्माणमाप निजनाभिसरोज एकोऽन्यो ब्रह्मणो नखमुखेन शिरश्चकर्त ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २० ॥

विश्वैकदेशवसतिर्मुदमेति चैको विश्वेश्वरोऽयमिति याति हि कीर्तिमन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २१ ॥

पृ० ८) एकोऽस्ति केशव इति प्रथितस्तु लोकेऽन्यो व्योमकेश इति याति जगत्प्रसिद्धिम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २२ ॥

एकः समक्ष्युदहरन्निजमब्जपूर्त्यै त्वन्यस्तदा नयनमस्य ददौ च चक्रम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २३ ॥

एको ह्यगाधलुब्धविध्वजले? निममः? कैलासशैलशिखरे खलु वर्ततेऽन्यः ।
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २४ ॥

पृ० ९) एकः सुरैरुपगिरं हि तपश्चकार तस्मै ददौ सुतमधिकिति सांबमन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २५ ॥

एकस्तु नैल्यमुपयाति शरीरमात्रे त्वन्यस्तु नैल्यमुपयच्छति कंठमात्रे ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २६ ॥

एकः प्रसिद्धिमिह धेनुवधं विधाय व्याघ्रं निहत्य नितरामितरः प्रसिद्धः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २७ ॥

पृ० १०) एकः सदाऽमहिषीरुपयाति शीघ्रमन्यो बिभर्ति नितरामपि चाऽमूर्तिम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २८ ॥

एकः सुवर्णवसनं विदधाति कट्यामन्यः सुवर्णगिरिचापमधात्कराग्रे ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ २९ ॥

एको दवौ शिरसि बर्हिणपिच्छमात्रमन्यो मयूरवरवाहनपुत्रदृष्टिः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३० ॥

पृ० ११) एको दधाति हृदि कौस्तुभरत्नमेकमन्यः सहस्रफणिरत्नमर्हीद्रहारम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३१ ॥

इंद्रानुजत्वत उपेद्र इतीड्य एक इंद्रादिभिः सुरगणैः परिपूज्यतेऽन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३२ ॥

लक्ष्मीं वहन्नपि च वांछति वित्तमेको भिक्षामटन्नपि च यच्छति भाग्यमन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३३ ॥

पृ० १२) एकः करेण धृतवानिह पांचजन्यमन्यस्तथैव बहुविश्वसृजः कपालम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३४ ॥

एकस्तु माधव इति प्रथितः स्वनाम्ना त्वन्यो ह्युमाधव इति प्रथितः स्वनाम्ना ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३५ ॥

वृंदावने चरति गोभिरुपेत्य चैको त्वन्यो भृशं पितृवनेचरतीह भूतैः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३६ ॥

पृ० १३) एकः कदापि मधुमात्रहृतिं चकार त्वन्यो महाविषहृतिं च तथा चकार ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३७ ॥

एकस्तु कैटभवधे निपुणस्तथैवमन्यस्तु मृत्युहनेने निपुणो नितांतम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३८ ॥

एको व्रजेषु कुरुते मृदुवेणुनादमन्यो लयेषु कुरुते विकटाट्टहासम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ३९ ॥

पृ० १४) पक्षींद्रवाहन इति प्रथितोऽयमेकस्त्वन्यो य?होक्षवरवाहन इत्यभाणि ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४० ॥

एकस्तु योनिज इति ह्यगमत्प्रसिद्धिमन्यस्त्वजात इति याति जगत्प्रसिद्धिम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४१ ॥

एकस्त्वनित्य इति सुप्रथितो जगत्यामन्यस्तु नित्य इति शंसति लोकसिद्धिः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४२ ॥

एको श्रुलूखलनिबद्ध इति प्रसिद्धस्त्वन्यो विमुक्तभवपाश इति प्रसिद्धः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४३ ॥

पृ० १५) एकस्तु पार्थरथवाजिकृतोपचारस्त्वन्यस्तु पार्थसमरप्रणुतप्रभावः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४४ ॥

एको जनार्दन इति प्रकटीकृतोऽयमन्यस्तु शंकर इति स्फुटमीड्यते स्म ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४५ ॥

भक्तं बलिं पुनरधःकृतवानिहैको भक्तं कुबेरमधिकश्रियमाधृतोऽन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४६ ॥

पृ० १६) व्याधादिनीचहतनैजवधूक एको व्याधायितोऽपि निगमैरभिराश्रितोऽन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४७ ॥

एकस्य सेवकजना भृशदग्धात्रा ह्यन्यस्य सेवकजनाः सविभूतिरेखाः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४८ ॥

पृ० १७) एको दधौ सितपृदं तिलकं ललाटे त्वन्यो दधौ हुतवहं तिलकं ललाटे ।
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ४९ ॥

एको दधाति तुलसीकृतमालिकां ह्यन्यो दधाविति विधातृकपालमालाम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ५० ॥

गोपालकैरनुसृतः सुतरामिहैको दिक्पालकैरनुसृतस्तु दिगंबरोऽन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ५१ ॥

एको वराहतनुमेत्य भुवं विलेख ह्यन्यो भुवं पुरजये स्वरथीचकार ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७१ ॥

एको चलां निजवधूं न शशाक रोद्धमन्यश्चकार वनितां स्फुटमर्धमात्रे ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७२ ॥

एको विभाति नितरां शिखिपिच्छचूडस्त्वन्यो विभाति नितरां नवचंद्रमौलिः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७३ ॥

एकस्य सूकरजनिः सुलभास्ति हीना ह्यन्यस्य चेच्छरभरूपमतिप्रसिद्धम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७४ ॥

एको विभाति भृशमेकमुखांबुजेन ह्यन्यो विभाति भुविपंचमुखैः प्रसिद्धैः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७५ ॥

पृ० २६) एकश्चतुर्भुज इति प्रथितस्त्रिलोक्यामन्यो भृशं दशभुजैः प्रथितो जगत्याम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७६ ॥

पंचायुधप्रबलशक्तिमुपैति चैकः सर्वायुधप्रबलशक्तिमुपैति चान्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७७ ॥

एको मुमूर्च्छ गहने च किरातवाणादन्यो ह्यमूर्च्छय दुरुत्रिपुरस्थदैत्यान् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७८ ॥

एकस्तु चक्रमधिगम्य ररक्ष लोकांश्चक्रप्रदः पुररिपुः सुरचक्रवर्ती ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ७९ ॥

एकस्त्रिपादिति भृशं जगति प्रसिद्धो ह्यन्यस्य सेवकजनोऽपि तदा प्रसिद्धः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८० ॥

एकस्तु साधु हयवक्त्र इति प्रसिद्धो ह्यन्यस्य पुत्र इभवक्त्र इति प्रसिद्धः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८१ ॥

पृ० २८) एकस्य भाति चतुरानन एव सूनुरन्यस्य भाति हि षडानन एव सूनुः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८२ ॥

आदाय वेदमदिशद्विधये पुरैकोऽन्यो वेदवाजिषु विधिं विदधे स सूतम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८३ ॥

एको जघान नरकं सुतरामिहैकमन्यो जघान नरकान्सुतरामनेकान् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८४ ॥

पृ० २९) एकस्तु याचकबलिं च पुनर्याच ह्यन्यो ददाविह परत्र च सौख्यमेव ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८५ ॥

ग्राहं निहत्य करिराजमरक्षदेको मृत्युं निहत्य मुनिपुत्रमरक्षदन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८६ ॥

एकः पपौ स्तनरसं विषतीव्रवेगमन्यः पपौ भुवनभीकरकालकूटम् ॥?
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८७ ॥

भक्तेन केनचिदबंधयदब्धिमेको भक्तेन केनचिदपीतयदब्धिमन्यः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८८ ॥

एकोऽवधीद्विपुगणं च कृतावतारः शत्रून् जयेति च परः समदादनुज्ञाम् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ८९ ॥

एकोऽर्जुनस्य जयदः खलु सूतभावादन्वोऽर्जुनस्य जयदोऽभवदस्त्रदानात् ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ९० ॥

पृ० ३१) एको व्यधान्तृणमिवाद्रिवरं सुमेरुं गोवर्धनाद्रिमितरस्तु करे दधानः ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ९१ ॥

एकं द्विजातिमखिलेषु सुरेषु मध्ये क्षत्रं परं तु परमार्थविदो वदन्ति ॥
को वानयोरधिक इत्यनुचित्य वृद्धाः सत्यं वदंतु तमिमं वयमाश्रयामः ॥ ९२ ॥

अद्वैतमेव भजनीयमतोऽप्रमेयं नित्यं निरंजनमनाकृतिनिर्विकल्पम् ॥
सत्यं परात्परमखंडचिदात्मभावमानंघमच्युतमजं तमिहाश्रयामः ॥ ९३ ॥

पृ० ३२) श्रीकांतनामविबुधेन्द्रतनुभवेन रामेश्वराध्यरसुधामणिना प्रणीतम् ॥
लोके त्विदं हरिहरस्थिततारतम्यं मत्वाधिकं हि शतकं सुधियः पठंतु ॥ ९४ ॥

॥ इति हरिहरतारतम्यं समाप्तम् ॥